

Campus Polacksbacken

Bakgrund

Polacksbackens historia som militär anläggning börjar på 1680-talet efter införandet av indelningsverket då platsen blev fast förläggingsplats för Uppsala regemente. Kasernbyggnaderna uppfördes runt 1910 och under 1987-91 började dessa succesivt tas över av universitetets matematik- och datautbildning (MIC).

1992 inbjöd dåvarande Byggnadsstyrelsen till arkitekttävling om nya Ångströmlaboratoriet på exercisfältets södra område. Tävlingen vanns 1993 av Arkab (nuvarande Tema) och första etappen om ca 37 500 m² stod klar 1996, resterande delar, kallade etapp 2 och 3, 2001 resp. 2006. Ångströmlaboratoriet har idag en total yta på ca 73 000 m² BTA.

2011 bjöds fyra arkitektkontor in till parallellt uppdrag för att ge förslag på ytterligare utbyggnad av Ångströmlaboratoriet, etapp 4. I konkurrens med Wingårdhs, White Arkitekter och Tirsén & Aili fick Tema Arkitekter & landskapsarkitekter fortsatt uppdrag. Syftet med utbyggnaden är att samlokalisera Institutionen för informationsteknologi med institutionerna på Ångström för att på så vis skapa god och attraktiv kunskapsmiljö för såväl studenter som lärare och forskare.

Förutsättningar

Ångströmlaboratoriet är placerat mellan Exercisfältet och Kungsängsleden på en relativt plan tomt. Husets norra sida gränsar mot regementsområdet och är en aning kuperat. Den västra sidan med sina special- och försörjningsbyggnader gränsar mot Kronparkens skogsparti. Husets östra sida, parksidan, gränsar till Kungsängsleden och officersvillorna och fungerar som grön rekreationsyta för studenter och anställda.

Regementsområdet innehåller ett flertal byggnadsminnesförklarade byggnader. I den norra delen finns Uppsala hälsobrunn som härrör från 1700-talet samt Eklundshov, ett värdshus från början av 1800-talet.

Ångströmlaboratoriet har en strukturalistisk uppbyggnad. I nord-sydlig riktning löper en mittaxel i form av en sammanhållande långsträckt volym från vilka flyglar sträcker ut sig åt öst och väst. Fasaden är putsad med stora, horisontellt orienterade fönsterpartier åt norr och mindre fönsteröppningar åt söder vilka upprepas på flyglarna till ett konsekvent uttryck. De välvda plåttaken och de lätta metallpartierna på gavlarna kontrasterar mot det tyngre uttrycket i de putsade fasaderna. Mellan flyglarna bildas rymliga gårdar som har plats för kompletterande byggnader. Mot parksidan i öster består de kompletterande byggnaderna av bibliotek, café och föreläsningssalar. Mot angöringssidan i väster utgörs de av utrymmeskrävande special- och försörjningsbyggnader. Huvudentrén är idag belägen vid mittaxelns norra ände, medan sekundära entréer finns vid flyglarnas gavlar. Ytparkering av bilar är förlagda till tomtens norra och södra delar. Det första intrycket när man anländer till Ångström är alltså en fasad helt i skugga, med en entré som nås via en bilparkering.

Gestaltning av den nya byggnaden

Den nya byggnaden är placerad så att den inte ska skymma regementsbyggnadernas huvudfasader. Den är tänkt som en sammanhållen volym och är kopplad till Ångström via en glasad gång till dagens norra entré. Byggnaden är något vriden i förhållande till det ursprungliga Ångströmlaboratoriet vilket syftar till att göra den till en visuell länk mellan regementsområdets huvudbyggnader och Ångströms anläggning. Den nya byggnaden ligger på ett respektfullt avstånd från regementsbyggnaderna och tydliggör samtidigt huvudentrén till Ångström. Bilparkeringen byggs bort vilket är positivt för miljön närmast husen.

Byggnaden består av två delar, en lägre del som innehåller de publika delarna och en högre där IT-institutionen är placerad. De två volymerna är åtskilda av ett indraget våningsplan. Fasaden är uppbyggd som en curtain wall-fasad. Den består av både täta delar av fasadglas och vanliga fönster som hålls samman av ett system av aluminiumprofiler. Detta ger ett flexibelt fasadsystem som innebär möjlighet att utföra

täta fasadpartier respektive fönster efter behov. Då man idag bedriver forskning om solceller på Ångströmlaboratoriet kan vissa täta delar med fördel bytas mot solceller i den övre delen av byggnaden. På sockelvåningen kan fasadglaset i viss mån bytas mot natursten. Fasaduttrycket upprepas på högdal och lågdal. Fönstren är tänkta att utföras som fasta glas.

De lägre taken planeras vara gröna och belagda med sedumväxter. Gröna tak reducerar mängden dagvatten och har en kylande effekt på inomhusklimatet. De har även en positiv inverkan på den biologiska mångfalden. De är vackra att se på, vilket är en fördel då stora takytor blir synliga från ITC och intilliggande byggnader.

Huvudentrén

Hus 10 är planerat så att ingen fasad ska bli baksida. Placeringen av entréer är tydlig och funktionell i relation till omgivningen. Man kommer in i byggnaden dels från det nya entrétorget i väster, dels från busstorget i öster, samt direkt från Polacksbacken en våning upp. Byggnadens huvudsida vetter mot väst vilket ger Ångströmlaboratoriet en attraktiv annonsering från Dag Hammarskölds väg samtidigt som västsidans rekreativa möjligheter tas tillvara.

Gestaltning av landskap

Ångströmlaboratoriet får genom framtida utbyggnader en ny roll i landskapet. Runt den nya byggnaden etableras ny landskapsbehandling med tydliga entréer, cykelparkeringar, planteringar och markbehandling samtidigt som den östra sidans gröna ytor kopplas mot såväl officersvillorna och regementet som exercisfältet så att ett tydligare samband mellan de olika områdena skapas.

Nivåskillnaden mellan Polacksbacken och Ångström tillvaratas i ett generöst nedsänkt entréorg med stora gröna ytor och träd närmast ankomstvägen västerifrån. Det västliga väderstrecket gör att torget blir solbelyst stora delar av dagen. Restaurangen som ligger på entrévåningen har möjlighet till uteservering under de varmare årstiderna och en levande campusmiljö erhålls. En generös souterrängtrappa med sittgradänger vänd mot söder tar upp nivåskillnaden mellan entréplanet och plan 1. För att få ett bra möte med Polacksbacken höjs marken i den norra delen vilket gör att en parkentré på plan 1 möjliggörs. Parken och byggnaden sammanbinds på ett tydligt sätt.

Under den nya byggnaden placeras parkeringsgarage för bilar vilket gör att ytparkeringen norr om Ångströmlaboratoriet helt försvinner.

Sammanfattning

Den nya byggnaden är utformad som en ny målpunkt på Polacksbacken. Den ansluter till drag av high tech-arkitektur hos det ursprungliga Ångströmlaboratoriet, såsom gavlarnas lätta metallpartier. Vridningen i förhållande till Ångström skapar nya exteriöra rumsligheter och bildar en länk mellan Ångström och regementsområdet, utan att skymma regementsbyggnaderna. Markplaneringen och de nya entréerna bildar inbjudande platser att vistas på. Den nya byggnaden är utformad för att inordna sig i befintlig miljö och samtidigt vara ett uttryck för vår tid.

Hus 9

En fortsatt utbyggnad kommer att ske vid Ångströmlaboratoriet södra del. Tillbyggnaden består av en flygel åt väster samt en lägre hallbyggnad. Dessa inordnas i den ursprungliga strukturen, både plan- och materialmässigt. Flygeln får en putsad fasad och en fönstersättning lika befintlig byggnad. Gaveln kommer att utgöras av plåtkassetter som på övriga flyglar. Hus 9 blir något högre än befintliga flyglar, detta som en följd av att den får ett extra våningsplan. Till skillnad från de andra flyglarna avslutas inte hus 9 med ett torn på gaveln. I bottenvåningen dockas den lägre byggnaden genom två gångar, som omsluter en gård. Den nya flygeln innehåller undervisningslab och kontorsrum i ett enkelkorridorsystem i de två nedersta våningarna. Plan 2 – 5 innehåller kontorsrum med dubbellkorridor. Högst upp planeras för lab och skrivrum. Den lägre byggnaden innehåller experimenthall och robotlab.